

LEZEN

Kerdoel 1: De leerlingen kunnen gesproken en geschreven taal begrijpen (onderdeel lezen).

- 1.1. Begrijpend lezen
- 1.2. Begrijpend lezen (signaallesen)
- 1.3. Begrijpend luisteren
- 1.4. Leesbegrippen
- 1.5. Auditieve analyse en synthese
- 1.6. Auditieve discriminatie en rijm
- 1.7. Auditief geheugen
- 1.8. Visueel geheugen
- 1.9. Klank – tekenkoppeling
- 1.10. Lezen
- 1.11. Boekoriëntatie

Kerndoel 1: De leerlingen kunnen gesproken en geschreven taal begrijpen (onderdeel lezen).

Niveau	1	2	3	4
1.1. Begrijpend lezen	<ul style="list-style-type: none"> - Voert na het zien van een picto (drie verschillende) de bijbehorende activiteit uit. - Weet dat je informatie kunt verkrijgen door te lezen 	<ul style="list-style-type: none"> - Voert na het zien van het pictogram de bijbehorende activiteit uit (alle dagritmeafbeeldingen) - Voert na het zien van een afbeelding (alle dagritmeafbeeldingen) de bijbehorende activiteit uit - Benoemt van 6 picto's het bijbehorende woord 	<ul style="list-style-type: none"> - Kent van alle activiteiten in de klas de bijbehorende afbeelding - "Leest" en begrijpt twee woordzinnen met behulp van afbeeldingen - Benoemt van negen afbeeldingen het bijbehorende woord 	<ul style="list-style-type: none"> - Begrijpt passief korte zinnen m.b.v. 3-5 picto's - Gebruikt de auditief aangeboden ik ga-constructie in combinatie met een afbeelding - Leest MKM-woord met de aangeleerde letters en zoekt de bijbehorende afbeelding uit 2 mogelijkheden
	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft betekenis aan een zelf gelezen woord door het woord in een plaatje aan te wijzen - Geeft m.b.v. drie afbeeldingen de volgorde in een verhaal aan 	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft m.b.v. vijf afbeeldingen de volgorde in een verhaal aan - Koppelt een zelf gelezen zin aan een concrete situatie - Leest een ansichtkaartje met eenvoudige zinnen en begrijpt de tekst en van wie het afkomstig is. 	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft betekenis aan een zelf gelezen abstract woord door het te omschrijven of het woord in de juiste context te plaatsen - Voert een geschreven instructie uit (1 zin) 	<ul style="list-style-type: none"> - Begrijpt een eenvoudig schriftelijk stappenplan - Voert een geschreven instructie uit (2-3 zinnen) - Leest een boodschappenlijstje en begrijpt welke producten er gehaald moeten worden
	<ul style="list-style-type: none"> - Beantwoordt naar aanleiding van een gelezen tekst mondelinge vragen - Vindt in een simpele index (10 woorden) een onderwerp - Vindt informatie in tabellen (2x2) zonder overbodige informatie - Voert meervoudige schriftelijke opdrachten correct uit (tekstueel eenvoudig stappenplan) 	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft in eigen woorden (bij voor hun niveau bedoelde verhalende expressieve en informatieve teksten) de belangrijkste inhoud weer van een gelezen tekst - Onderscheidt enkelvoudige relaties (oorzaak-gevolg, doel-middel) bij een gelezen tekst - Vindt informatie in kleine overzichtelijke tabellen (4x4) 	<ul style="list-style-type: none"> - Leest en begrijpt een eenvoudige instructietekst (tekstverpakking met kleinere letters) - Leest een eenvoudige reclamefolder - Gebruikt (niet-alfabetische) informatiebronnen zoals computerbestanden - Vindt informatie in grote overzichtelijke tabellen (min. 8x8) 	<ul style="list-style-type: none"> - Beantwoordt vragen correct over complexe middel-doelrelaties - Geeft in eigen woorden een mening over een tekst - Leest en interpreteert een eenvoudig bericht in een tijdschrift / krant - Vindt informatie in alfabetisch geordende informatie - Vindt informatie in "echte" tabellen (treintijden, telefoonboek)
	5	6	7	8
	9	10	11	12

Niveau			3	4
1.2. Begrijpend lezen (signaallesen)			- Herkent en benoemt het pictogram voor: WC, dames, heren	- Herkent en benoemt het pictogram voor: ingang - Herkent en benoemt de woorden: dames, heren - Wijst in een willekeurig gebouw aan waar het damestoilet / het herentoilet zijn
	5	6	7	8
	- Herkent en benoemt het pictogram vooruitgang - Herkent en benoemt de woorden: toiletten, ingang, uitgang, stop - Wijst in een willekeurig gebouw aan waar de ingang en de uitgang zijn	- Herkent en benoemt het pictogram voor: nooduitgang, niet eten /drinken - Herkent en benoemt het woord: nooduitgang, kassa - Wijst in een willekeurig gebouw aan waar de nooduitgang is	- Herkent en benoemt bij een willekeurig geluidsapparaat aan de hand van de symbolen: de aan-uitknop, de volumeknop - Wijst op een afstandsbediening de volgende knoppen aan: kanaalnummer, volume	- Herkent en benoemt bij een willekeurig geluidsapparaat aan de hand van de symbolen: de forward-knop en de rewind-knop - Herkent en benoemt het pictogram voor: bushalte, parkeren, camping - Wijst op een afstandsbediening de volgende knoppen aan: pauze, forward, rewind
	9	10	11	
- Herkent en benoemt de woorden: bushalte, achterin uitstappen - Herkent maatschappelijke picto's in het dagelijks leven en past de betekenis ervan toe (Vindt het toilet, de nooduitgang, de bushalte m.b.v. picto's) - Herkent en benoemt het pictogram voor: politie	- Herkent en benoemt veelkomende picto's op een plattegrond van een openbaargebouw (uitgang, wc, receptie, etc.) - Herkent en benoemt gangbare maatschappelijke picto's, zoals: trein, taxi, telefoon, gsm uit, restaurant, benzinepomp - Herkent en benoemt het woord: politie, 112	- Herkent en benoemt het woord: brandweer, ambulance		

Niveau	1	2	3	4
1.3. Begrijpend luisteren	<ul style="list-style-type: none"> - Reageert op omgevingsgeluiden - Geeft de richting van de geluidsbron aan - Voert de activiteit van het dagritmeschema uit als de activiteit op mondelinge wijze en ondersteund door de picto wordt aangeboden door de leerkracht in 1 op 1 situatie 	<ul style="list-style-type: none"> - Voert de activiteit van het dagritmeschema uit als de activiteit in een volledige zin (max. 5 a 6 woorden) wordt aangeboden door de leerkracht in een 1 op 1 situatie - Wijst op een plaatje aan welke personen er in een verhaal voorkomen 	<ul style="list-style-type: none"> - Voert de activiteit van het dagritmeschema uit als de activiteit in een volledige zin wordt aangeboden door de leerkracht in de groep. - Begrijpt een korte 1 op 1 instructie van een dagelijkse activiteit - Begrijpt dat de gezichtsuitdrukking (boos, verbaasd, vrolijk) te maken heeft met de inhoud van de mondelinge boodschap 	<ul style="list-style-type: none"> - Begrijpt een korte groepsinstructie van een dagelijkse activiteit - Geeft aan wat het hoofdonderwerp van een verhaal is zonder visuele ondersteuning
	<ul style="list-style-type: none"> - Begrijpt een korte 1-op-1 instructie van een niet-dagelijkse activiteit - Speelt in de goede volgorde een visueel ondersteund voorgelezen en bekend verhaal na of legt plaatjes in de juiste volgorde 	<ul style="list-style-type: none"> - Begrijpt een korte groepsinstructie van een niet-dagelijkse activiteit - Luistert naar een nieuw verhaal met plaatjes en speelt dit in de goede volgorde na of legt plaatjes neer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Speelt in de goede volgorde een voorgelezen onbekend verhaal na of legt plaatjes in de juiste volgorde - Geeft vier tot vijf voorwerpen / personen aan die in het verhaal voorkomen zonder visuele ondersteuning 	<ul style="list-style-type: none"> - Trekt conclusies naar aanleiding van een voorgelezen verhaal (over karakter van de hoofdpersoon, landschap, e.d.) - Doet voorspellingen over het mogelijke verdere verloop van een verhaal (eigen eind verzinnen) - Voert een mondeling aangeboden, meervoudige instructie uit
	<ul style="list-style-type: none"> - Onderscheidt hoofd- en bijzaken in een verhaal - Geeft in eigen woorden (verhalende expressieve en informatieve teksten van hun niveau) de belangrijkste inhoud weer van een voorgelezen informatie tekst 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderscheidt enkelvoudige relaties (oorzaak-gevolg, doel-middel) bij een voorgelezen informatieve tekst - Onderscheidt relevante gegevens in een probleem en in een klacht 	<ul style="list-style-type: none"> - Maakt onderscheidt tussen feiten en meningen (in verhalen en informatieve teksten) - Onderscheidt en begrijpt hoofd- en bijzaken in een informatief telefoongesprek 	<ul style="list-style-type: none"> - Vergelijkt de mening van een persoon uit een verhaal met een andere (eigen) mening (in verhalen en informatieve teksten) - Onderscheidt en begrijpt hoofd- en bijzaken in een informatief radioprogramma
		5	6	7
	9	10	11	12

Niveau		2	3	4
1.4. Leesbegrippen		- Begrijpt passief begrippen voor beginnende geletterdheid: letter	- Begrijpt passief de begrippen <i>verhaal / boek</i> lezen	- Gebruikt het begrip verhaal / boek
	5	6	7	
	- Begrijpt passief de begrippen woord, zin, bladzijde	- Begrijpt passief de begrippen en de betekenis van de punt en het vraagteken - Gebruikt actief het begrip woord, zin, bladzijde	- Begrijpt passief het begrip en de betekenis van het uitroepteken	

Niveau			3	4
1.5. Auditieve analyse en synthese			- Wijst voorwerpen aan a.d.h.v. een geanalyseerd woord (<i>Wijs maar aan... de schoe-nen</i>)	- Legt een blokje voor ieder woord in een 2-3 woordzin (hakt) - Wijst voorwerpen aan a.d.h.v. een gespeld MKM-woord (<i>Wijs maar aan... de b-a-l</i>)
	5	6		
	- Legt een blokje voor ieder woord in een 4-woordzin (hakt) - Wijst voorwerpen aan a.d.h.v. een gespeld MMKM-woord (<i>Wijs maar aan... de s-l-a-k</i>) - Herkent in een reeks van 5 afbeeldingen de woorden met een specifieke klank (<i>Waar hoor je de b?</i>)	- Noemt zelfstandig woorden met een specifieke klank (<i>Noem een woord met de oe</i>)		
		10		
		- Analyseert (hakt) MMKMM-woorden		

Niveau	1	2	3	4
1.6. Auditieve discriminatie en rijm		- Herkent woord in reeks	- Geeft aan of twee woorden hetzelfde of verschillend zijn - Rijmt op een-lettergrepige woorden (Eindrijm: <i>pas-mas, boek - broek</i>)	- Herkent in een reeks van 3 afbeeldingen het woord met een specifieke klank (<i>Waar hoor je de aa?</i>) - Rijmt op een meerlettergrepig woord (<i>bomen - komen</i>)
	5	6	7	8
	- Onderscheidt kleine verschillen in woorden (<i>pak-zak</i>) - Geeft in een reeks van drie of vier woorden aan welke twee woorden rijmen	- Geeft aan of zinnen rijmen	- Wijst aan of vertelt welke woorden rijmen of wat de rijmende woorddelen zijn - Herkent in een reeks van 5 afbeeldingen de woorden met beginrijm (<i>boek, bal</i>)	- Rijmt zelf zinnen - Noemt zelfstandig twee woorden met beginrijm (<i>stoep - stom</i>)
	9	10		
	- Maakt een rijmend versje van vier regels	- Maakt een rijmend versje van acht regels		

Niveau		2	3	4
1.7. Auditief geheugen		<ul style="list-style-type: none"> - Imitteert eenvoudige KM-, MK- en MKM-woorden - Herhaalt twee-lettergrepige woorden 	<ul style="list-style-type: none"> - Imitteert twee woorden - Hoort hetzelfde woord in twee zinnen 	<ul style="list-style-type: none"> - Herhaalt een zin van drie woorden
	5	6	7	8
	<ul style="list-style-type: none"> - Benoemt de eerste en laatste klank van een woord - Herhaalt een reeks van drie woorden 	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft aan wat het eerste woord is in een reeks van 3-5 woorden - Geeft aan wat het laatste woord is in een reeks van 3-5 woorden 	<ul style="list-style-type: none"> - Herhaalt een zin van 4-6 woorden 	<ul style="list-style-type: none"> - Herhaalt een zin van 4-6 woorden na 5 minuten
	9	10	11	12
	<ul style="list-style-type: none"> - Herhaalt een zin van 7-10 woorden na 5 minuten 	<ul style="list-style-type: none"> - Herhaalt de globale inhoud van een zin van 7-10 woorden na een half uur 	<ul style="list-style-type: none"> - Herhaalt de globale inhoud van een korte tekst of boodschap na een halve dag 	<ul style="list-style-type: none"> - Onthoudt eenvoudige afspraken (zoals logeren bij oma) minstens twee dagen

Niveau	1	2	3	4
1.8. Visueel geheugen	<ul style="list-style-type: none"> - Zoekt twee dezelfde voorwerpen of afbeeldingen bij elkaar - Wijst grote verschillen in plaatjes aan 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderscheidt de vormen lange stok, korte stok, rondje van letters - Zoekt twee dezelfde letters bij elkaar (uit 3 mogelijkheden) 	<ul style="list-style-type: none"> - Onderscheidt de vormen poort, streepje, stip, open rondje, kuiltje, schuine lijn, boogje van letters - Herkent een bepaalde letter tussen andere letters - Wijst de letters van een woord aan - Begrijpt dat een woord is opgebouwd uit zinnige elementen (grafemen): tien / t-ie-n 	<ul style="list-style-type: none"> - Vindt twee dezelfde woorden tussen andere woorden - Herkent de grafemen: m, r, v, i, s, aa, p, e¹ in een woord - Legt een MKM-woord met de aangeleerde grafemen na en werkt daarbij van links naar rechts
	5	6	7	8
	<ul style="list-style-type: none"> - Onderscheidt losse letters: de b van de k, de o van de e, de o van de b en de d, de r van de f, de d van de b - Herkent de grafemen: t, ee, n, b, oo in een woord - Legt een MKM-woord met de aangeleerde grafemen nadat het voorbeeld is getoond en weggehaald en werkt daarbij van links naar rechts 	<ul style="list-style-type: none"> - Duidt dezelfde woorden aan in een langere zin - Onderscheidt de b van de k, de o van de e, de o van de b en de d, de r van de f, de d van de b - Herkent de grafemen: d, oe, k, ij, z in een woord - Herkent de combinaties van grafemen met alleen een wisselende medeklinker (vaar, vaas, roos) 	<ul style="list-style-type: none"> - Herkent de grafemen: eu, ei, uu, ou, ch, sch, au in een woord - Herkent de combinaties: eer, oor, eur, aai, ooi, oei - Herkent de combinaties: eeuw, ieuw, uw 	<ul style="list-style-type: none"> - Herkent de grafemen: eer, oor, eur, aai, ooi, oei, eeuw, ieuw, uw in een woord - Duidt woorddelen aan in schriftelijke teksten (str-, -eren, etc.) - Herkent medeklinkercombinatie in een MKMM / MMKM woord (ZW: Zwaan, zwaar / st: Nest, kist)
	9	10	11	12
<ul style="list-style-type: none"> - Herkent medeklinkercombinaties in een MMKMM / MMMKM woord (kr-a-nt, schr-a-m) 	<ul style="list-style-type: none"> - Herkent meervoudsvormen -s, -en, -eren - Herkent woorden met verkleiningsuitgang (-je, -tje, -pje, -kje) 	<ul style="list-style-type: none"> - Herkent woorden met achtervoegsel -ig, -lijk, -ing, -ste, -ch(t), -achtig - Herkent woorden met achtervoegsel -erd, -end (<i>gekkerd, boeiend</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ontleutelt vervoegingen van bekende woorden (<i>Verrassend</i> komt van <i>verrassen, verrassing</i>) 	

¹ Er mogen ook andere grafemen worden gekozen (afhankelijk van de gebruikte methode)

Niveau	1			4
1.9. Klank - tekenkoppeling	- Herkent details in een afbeelding			- Benoemt de grafemen: m, r, v, i, s, aa, p, e ²
	5	6	7	8
	- Benoemt de grafemen: t, ee, n, b, oo - Benoemt de bekende grafemen in een drieletterwoord: MKM / MKM(t)	- Benoemt de grafemen: d, oe, k, ij, z - Benoemt de grafemen in een vierletterwoord - Legt een klankzuiver MKM-woord met de aangeleerde grafemen nadat dit gespeld is door de groepsleiding (Leg maar neer: b-a-l)	- Benoemt de grafemen: eu, ei, uu, ou, ch, sch, au - Legt een klankzuiver MKM-woord met de aangeleerde grafemen nadat dit genoemd is door de groepsleiding (<i>Leg maar neer b-oe-k</i>) - Leest spellend onbekende woorden door foneem-grafeemkoppeling	- Benoemt de grafemen: eer, oor, eur, aai, ooi, oei, eeuw, ieuw, uw

Niveau				4
1.10. Lezen				- Herkent simpele woorden zoals aap, vis, raam, etc. (AVI <0)
	5	6	7	8
	- Herkent zijn eigen geschreven naam - Herkent direct de lidwoorden de, het en een - Herkent simpele woorden zoals teen, boom, boot, auto, etc.	- Leest spellend klankzuivere KM / KM woorden (aap, om, af, in) (AVI=0) - Leest spellend klankzuivere MKM woorden (peen, baas) (AVI=0) - Leest vlot veel voorkomende geschreven woorden	- Leest klankzuivere KM / KM woorden (aap, om, af, in) (AVI=0-1) - Leest klankzuivere MKM woorden (peen, baas) (AVI=0-1) - Leest vlot klankzuivere MKM woorden zonder te decoderen (dik, dak) - Leest vlot de klankzuivere MK / KM-woorden	- Leest eenvoudige zinnestels met eenlettergrepige woorden met een medeklinkercombinatie (AVI=1) (<i>Ik pak de step</i>) - Leest (spellend) woorden met een medeklinkercombinatie MKMM / MKMM (<i>slak / baars</i>) - Leest vlot niet-klankzuivere MKM woorden zonder te decoderen (opa)
	9	10	11	12
- Leest met hoofdletters en leestekens (, . " " :) (AVI=2) - Leest (spellend) eenlettergrepige woorden beginnend met sch- - Leest (spellend) eenlettergrepige woorden eindigend op -dt, -ng of -nk - Leest (spellend) MMKMM / MMMKM woorden (krent / schaap) - Leest vlot MMKM / MMKM woorden (slak / baars) zonder te decoderen	- Leest (spellend) woorden met twee lettergrepen (AVI=2) - Splitst woorden met een open lettergreep (ro-ver, be-ren) - Leest zinnen met tweelettergrepige woorden of samengestelde woorden - Leest zinnen die verder gaan op een volgende regel correct - Leest vlot MMKMM / MMMKM woorden (krent, schaap) zonder te decoderen - Leest vlot de makkelijke tweelettergrepige woorden MKM-MKM (voet-bal, jas-zak)	- Leest (spellend) woorden met drie / vier lettergrepen (AVI=3-4) - Leest zinnen met drie- of vierlettergrepige woorden (<i>mag-netron, te-le-vi-sie</i>) - Leest vlot verkleinwoorden - Leest met een middelgroot lettertype - Leest leenwoorden zonder afwijkende tekenklankcombinaties (portemonnee, diskette) - Leest zinnen (t./m. 5 woorden) met de juiste intonatie - Leest vlot de moeilijke tweelettergrepige woorden (<i>ro-ver, be-ren</i>)	- Leest zinnen met 6-9 woorden met de juiste intonatie (AVI=5-6) - Leest in teksten snel de voorkomende, onbekende woorden - Leest eenvoudige verhalen op zodanige wijze dat de luisteraars in staat zijn het verhaal te volgen - Leest eenvoudige niveau B boeken uit de bibliotheek - Leest vlot direct bekende woorden met drie en meer lettergrepen (magnetron, televisie) - Leest vlot onbekende woorden met drie- en meerlettergrepen	

Niveau	1	2	3	4
1.11. Boekoriëntatie	<ul style="list-style-type: none"> - Herkent een boek en weet dat er een verhaal in staat - Kijkt onder begeleiding in een boek - Tikt op de plaatjes op een bladzijde - Slaat de bladzijden van een boek een voor een om - Bekijkt prenten in boekjes samen met de leerkracht 	<ul style="list-style-type: none"> - Begrijpt dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen - Luistert geboeid naar een voorleesverhaal in een 1 op 1 situatie - Geeft aan wat het begin en wat het einde van een boek is - Reageert op bekende woorden 	<ul style="list-style-type: none"> - Luistert geboeid in een groepje naar een voorleesverhaal - Weet dat bladzijdes van boven naar beneden gelezen worden - Wijst op de kleine details op plaatjes in het boek 	<ul style="list-style-type: none"> - Pakt met regelmaat een boek om zelf in te kijken of te lezen - Voorspelt aan de hand van de omslag (het plaatje) van een boek het onderwerp uit het boek - Kiest aan de hand van het plaatje op de omslag zelf de boeken uit die het leukste lijken
	5	6	7	8
	<ul style="list-style-type: none"> - Stelt vragen over het verhaal om het beter te begrijpen 	<ul style="list-style-type: none"> - Weet dat er boeken zijn met verhalen en boeken om informatie in op te zoeken 	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelt inzicht in het feit dat verhalen een opbouw hebben (begin-midden-eind) 	<ul style="list-style-type: none"> - Leest boeken in zichzelf - Kent het verschil tussen een waar gebeurd verhaal, fictie, poëzie en sprookjes
	9	10	11	12
<ul style="list-style-type: none"> - Voorspelt aan de hand van de samenvatting op de achterkant van een boek de inhoud enigzins 	<ul style="list-style-type: none"> - Kiest aan de hand van de samenvatting op de achterkant de boeken uit die het leukste lijken 	<ul style="list-style-type: none"> - Heeft een (onderbouwde) mening over een gelezen boek 	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelt voorkeur voor onderwerpen en / of schrijvers en kiest daarop boeken uit om te lezen 	